

อ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุด เชียงราย ต่อยอดพระราชดำริสมบูรณแบบ

ความเดือดร้อนของราษฎร ตำบลท่าสุด อ.เมือง จ.เชียงราย จากการขาดแคลนน้ำ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชให้รับโครงการอ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุด เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยกรมชลประทานก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อปี 2538

เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ความจุ 520,000 ลูกบาศก์เมตร จากปริมาณน้ำท่ารายปีเฉลี่ย 4 ล้านลูกบาศก์เมตร

แม้ขนาดอ่างเก็บน้ำจะเล็ก แต่ตอบสนองความต้องการของราษฎรด้านการเกษตรเป็นลำดับแรก ได้ถึง 1,200 ไร่ ลำดับต่อมา ยังเป็นน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคได้ถึง 6 หมู่ จำนวน 2,262 ครัวเรือน

ชาวบ้านเป็นสุขหรือไม่ ดูที่หน้าตา ผู้คนบริเวณนี้ยิ้มแย้มแจ่มใสถ้วนหน้า เพราะเดิมที่ทำนาปีตามฝนฟ้าได้ 1 ฤดู พอมีอ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุด สามารถทำนาปรังได้อีกรอบ รวมแล้วทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง

เป็นนาปรังที่ทำกันได้ดีถ้วนหน้า เพราะน้ำอุดมสมบูรณ์เพียงพอ

ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงพระราชทานน้ำให้แล้ว ราษฎรเองต้องดูแลต่อยอดอย่างไร

นายรัตน์ ศรีบุรี อดีตกำนัน ต.ท่าสุด อ.เมือง จ.เชียงราย เล่าว่า ต้นน้ำเป็นภูเขา เป็นที่อยู่อาศัยของชาวเขาเผ่าละหู่ ประมาณ 22 ครอบครัว ปลูกพืชไร่ประเภทข้าวโพด ส่งผลให้หน้าดินถูกชะล้างลงมาพร้อมทั้งสารกำจัดศัตรูพืช

“เขาไม่ยอมหาว่าผมใช้อำนาจรังแก ต้องคุยกัน 2-3 ปี ผมกลับมาถามลูกบ้านว่า ถ้าให้เขาอพยพลงมา จะซื้อที่ดินเองก็ไม่มีเงินซื้อ เราจะทำยังไงดี ลูกบ้านเสนอให้เอาที่ดินสาธารณะ 6-7 ไร่ มาจัดสรรให้ครอบครัวละ 1 งาน ปี 2550 เขาก็ลงมาทั้งหมด เดียวนี้ขยายครอบครัวเป็น 30 ครอบครัวแล้ว”

ภาพเบื้องหน้ามองจากสันเขื่อนขึ้นไป ทิวเขาเบื้องหน้าที่ชาวละหู่เคยอยู่ กลายเป็นพื้นที่สีเขียวของไม้ใหญ่น้อย มีเมฆขาวลอยอ้อยอิ่งสวยงาม หน้าในอ่างเก็บน้ำใส ไม่มีตะกอนดินแดงขุ่นให้เห็น

จากสันเขื่อนลงไปท้ายเขื่อนลึกลงไป วางท่อส่งน้ำหลัก 2 ท่อ เพื่อโรยและกระจายน้ำผ่านคูไปยังแปลงเกษตร

ที่นี่กำลังเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ที่ผ่านมามี

“

เขาไม่ยอมหาว่าผมใช้อำนาจรังแก ต้องคุยกัน 2-3 ปี ผมกลับมาถามลูกบ้านว่า ถ้าให้เขาอพยพลงมา จะซื้อที่ดินเองก็ไม่มีเงินซื้อ เราจะทำยังไงดี ลูกบ้านเสนอให้เอาที่ดินสาธารณะ 6-7 ไร่ มาจัดสรรให้ครอบครัวละ 1 งาน ปี 2550 เขาก็ลงมาทั้งหมด เดียวนี้ขยายครอบครัวเป็น 30 ครอบครัวแล้ว

”

นักท่องเที่ยวมาตั้งแคมป์อยู่ริมอ่าง และมีประเพณีบวงสรวงผีขุนน้ำสืบทอดในเดือนมิถุนายนของทุกปี

หมู่ 10 บ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด ต.ท่าสุด กำลังเป็น 1 ใน 5 จุดท่องเที่ยวที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงรายร่วมส่งเสริมในโครงการ วันเดียว เที่ยว 5 จุด มาเที่ยวอ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุด อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โดยอีก 4 จุดที่เหลือ ประกอบด้วย หมู่ 2 บ้านสันตันนอก เป็นการนั่งแพ หมู่ 3 บ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด เป็นศูนย์ข้าวชุมชน วิทยาลัยชีวิตการคัดข้าวสีข้าว แปรรูปข้าว หมู่ที่ 6 บ้านถ้ำผาตอง งาแกะ

สลักไม้ชิ้นชื่อของตำบล หมู่ที่ 8 บ้านศรีวิเชียร เป็นบ้านกลุ่มชนเผ่าเย้า สีฮอ

ที่น่าสนใจในประโยชน์หลากหลายจากน้ำอ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุดคือนำไปผลิตน้ำดื่มบรรจุขวดของชุมชน ส่วนหนึ่งนำไปเลี้ยงสัตว์ นอกเหนือจากจะมีสารพัดพันธุ์ปลาที่กรมประมงปล่อยลงในอ่างให้จับเป็นอาหาร อีกทางหนึ่งชาวบ้านก็ผิวนิวติ เพราะปลูกจากนาข้าว แบ่งไปปลูกนาหญ้าที่ได้ราคาดีกว่า ใช้น้ำน้อยลง

“จะเห็นได้ว่า ที่นี้แค่มีน้ำอย่างเดียว สามารถต่อยอดทำอย่างอื่นได้มากมาย เป็นผลพลอยได้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริอย่างชัดเจน” ดร.สมเกียรติ ประจักษ์ ร่องอธิปัตติ กรมชลประทานกล่าว

ดร.สมเกียรติกล่าวถึงการทบทวนผลสำรวจโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั่วประเทศว่า ในปัจจุบันมีโครงการที่มีอ่างเก็บน้ำ

แล้ว แต่ยังคงขาดระบบชลประทานอีก 1,645 โครงการ ทั้งที่เป็นฝาย อ่างเก็บน้ำ และรูปแบบอื่นๆ

สำหรับจังหวัดเชียงราย กรมชลประทานได้ดำเนินโครงการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก อันเนื่องมาจากพระราชดำริ 242 โครงการ มีระบบชลประทานจัดส่งน้ำแล้ว 187 โครงการ ที่เหลือ 55 โครงการ ยังไม่มีระบบชลประทาน แต่ใช้วิธีการส่งน้ำไปตามลำน้ำเดิม จึงต้องปรับปรุงพัฒนาส่วนนี้ และยังคงต่อยอดส่วนที่มีระบบชลประทานแล้วด้วย

“กรมฯ จะเร่งศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อก่อสร้างระบบชลประทานให้เพียงพอกับความต้องการของราษฎรทั่วประเทศ จะได้มีแหล่งน้ำอุปโภคบริโภคและน้ำเพื่อการทำกินตลอดทั้งปี”

พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ ๙ มุ่งพัฒนาโครงการแหล่งน้ำครอบคลุมทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เพื่อให้ราษฎรได้มีน้ำใช้ทั่วถึง และป้องกันบรรเทาอุทกภัย บ่อยครั้งที่พื้นที่แหล่งน้ำเหล่านั้นซ่อนตัวอยู่ในหุบเขา ป่าลึก ทิวกันดาร แต่พระองค์เสด็จพระราชดำเนินไปจนถึง เพื่อให้ราษฎรได้มีน้ำทำกิน และพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิต

อ่างเก็บน้ำแม่ข้าวต้มท่าสุด อ.เมือง จ.เชียงราย อยู่ในเส้นทางกรายกระดับชีวิตที่มากไปกว่าน้ำทำกินเพียงอย่างเดียวแล้ว.